

Suvremeno glazbeno novinarstvo na primjeru društene mreže Instagram

Mandić, David

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:863634>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

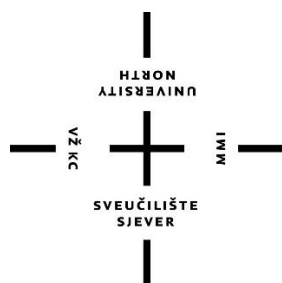
Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-27**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

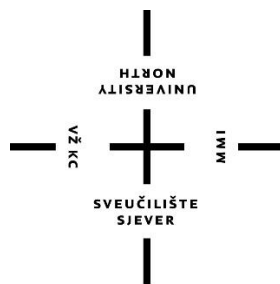

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 189_NOV_2020

**Suvremeno glazbeno novinarstvo
na primjeru društvene mreže Instagram**

Koprivnica, rujan 2020. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Završni rad br. 189_NOV_2020

Suvremeno glazbeno novinarstvo na primjeru društvene mreže Instagram

Student

David Mandić, 2633/336

Mentorica

Lidija Dujić, doc. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2020. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	preddiplomski sveučilišni studij Novinarstvo		
PRISTUPNIK	David Mandić	MATIČNI BROJ	2633/336
DATUM	28. 9. 2020.	KOLEGIJ	Novinarska radionica 2
NASLOV RADA	Suvremeno glazbeno novinarstvo na primjeru društvene mreže Instagram		

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Contemporary music journalism on the example of the social network of Instagram
-----------------------------	---

MENTOR	Lidija Dujčić	ZVANJE	docentica
--------	---------------	--------	-----------

ČLANOVI POVJERENSTVA	
1.	doc. dr. sc. Željko Krušelj, predsjednik
2.	doc. dr. sc. Krešimir Lacković, član
3.	doc. dr. sc. Lidija Dujčić, mentorica
4.	doc. dr. sc. Irena Radej Miličić, zamjenska članica
5.	

Zadatak završnog rada

BROJ	189_NOV_2020
------	--------------

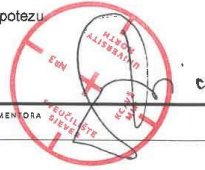
OPIS

Ovaj završni rad istražuje različite aspekte statusa glazbenog novinarstva. Uz teorijski osvrt na digitalizaciju glazbenog novinarstva, u radu se komparativno uspoređuju izabrane profesionalne recenzije s glazbenih portala s amaterskim recenzijama pisanim u formatu objava na Instagramu kako bi se provjerilo može li amaterska recenzija parirati profesionalnoj po kvaliteti sadržaja, u promijenjenim medijskim okolnostima.

U radu je potrebno:

1. Uvodno postaviti teorijski okvir istraživane teme.
2. Definirati metodologiju istraživanja.
3. Komparativno analizirati medijske sadržaje prema postavljenim kriterijima.
4. Izložiti rezultate provedenog istraživanja.
5. Izvesti zaključke te potvrditi ili opovrgnuti postavljenu hipotezu.

ZADATAK URUČEN	POTPIS MENTORA
----------------	----------------

Predgovor

Glazbeno novinarstvo od svojih se početaka temeljilo na kritici glazbenih izdanja, na recenzijama. Poput ostalih grana novinarske profesije i ono se prilagođava tehnološkim i kulturološkim promjenama, no srž glazbene kritike ostaje ista. Temelji se na subjektivnoj prosudbi, opisu i preporuci. Glazbeno novinarstvo danas poprima nove oblike i razvija se na internetskim portalima, blogovima i društvenim mrežama. Internet je mnogima otvorio prostor da se sami okušaju u glazbenoj kritici i ponude svoje stavove. Pojedinci to čine na kreativan način i vješto pronalaze nove primjene kojima bi glazbeno novinarstvo održali relevantnim. Društvene mreže još više su pobudile inovativnost i stvorile slobodno okruženje za amatersku glazbenu kritiku koja je uvijek ponukana nevjerojatnom strašću i ljubavlju prema glazbi.

Sažetak

U ovom završnom radu analizira se povijest glazbenog novinarstva od početaka do suvremenih oblika na internetu, odnosno društvenim mrežama (Instagram). Analizirane su četiri glazbene recenzije s različitih glazbenih ili informativnih portala i četiri recenzije istih izdanja na amaterskom blogu čiji je sadržaj objavljen na društvenoj mreži Instagram. Rad je podijeljen na dva dijela. Prvi dio odnosi se na povijest glazbenog novinarstva u svijetu i u Hrvatskoj te promjene koje je glazbena kritika donijela u društvu i time utjecala na mlađu populaciju. Također se istražuje suvremeni oblik izražavanja humora na internetu koji je usko povezan s glazbenim novinarstvom. Pisat će se i o prednostima i manama društvene mreže Instagram kao platforme za glazbeno novinarstvo, kao i o trendu glazbenih kritičara na spomenutoj mreži.

Drugi dio rada odnosi se na analizu i usporedbu četiriju recenzija glazbenih izdanja koje su pisali profesionalni novinari na specijaliziranim glazbenim portalima ili kulturnim rubrikama informativnih portala s recenzijama amaterskoga glazbenog kritičara koji objavljuje preko Instagram profila. Pri analizi, zapažat će se stil pisanja, kompozicija teksta i grafički prikaz. Drugi dio također sadrži intervju s amaterskim glazbenim kritičarom i analizu intervjuja.

Teza koju ovim radom želim dokazati jest da amaterski glazbeni kritičari mogu pisati jednako kvalitetne ili čak kvalitetnije recenzije od profesionalnih novinara koji su specijalizirani u tom polju.

Ključne riječi: glazbeno novinarstvo, internetski portali, recenzija, glazbena kritika, društvena mreža

Summary

This final paper analyzes the history of music journalism from its beginnings to modern forms on the Internet, ie social networks (Instagram). Four music reviews from different music or information portals and four reviews of the same editions on an amateur blog whose content was published on the social network Instagram were analyzed. The paper is divided into two parts. The first part refers to the history of music journalism in the world and in Croatia and the changes that music criticism has brought to society and thus affected the younger population. It also explores a contemporary form of expressing humor on the Internet that is closely related to music journalism. There will also be a word about the advantages and disadvantages of the social network Instagram as a platform for music journalism, as well as about the trend of music critics on the mentioned network.

The second part of the paper deals with the analysis and comparison of four reviews of music releases written by professional journalists on specialized music portals or cultural sections of information portals with reviews by an amateur music critic who publishes via Instagram profile. During the analysis, writing style, text composition and graphic presentation will be noticed. The second part also contains an interview with an amateur music critic and an analysis of the interview.

The thesis I want to prove with this paper is that amateur music critics can write equally good or even better reviews than professional journalists who specialize in this field.

Keywords: music journalism, internet portals, review, music criticism, social network

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Počeci modernoga glazbenog novinarstva.....	2
3. Digitalizacija glazbenog novinarstva	5
3.1. Glazba u modernim internetskim trendovima – glazbeni <i>memeovi</i>	7
4. Glazbeno novinarstvo u Hrvatskoj.....	9
5. Obilježja <i>online</i> medija.....	13
6. Instagram kao platforma za glazbeno novinarstvo.....	15
7. Usporedba i analiza recenzija	19
7.1. Billie Eilish, „When We Fall Asleep, Where Do We Go?” (2019.)	19
7.2. Tame Impala, „Slow Rush” (2020.).....	21
7.3. Katatonia, „City Burials” (2020.)	23
7.4. Dua Lipa, „Future Nostalgia” (2020.).....	27
7.5. Zaključak na temelju obrađenih recenzija.....	29
8. Intervju s amaterskim glazbenim kritičarom.....	31
8.1. Analiza i zaključak intervjua.....	34
9. Zaključak.....	35
10. Literatura.....	38
11. Popis slika.....	40

1. Uvod

Ovaj završni rad bavi se suvremenim glazbenim novinarstvom te primjenama i adaptacijom glazbenog novinarstva na društvenim mrežama, na primjeru Instagrama. U radu će se također pisati o povijesti glazbenog novinarstva, u svijetu i u Hrvatskoj, kako bi se utvrdilo što je dovelo glazbeno novinarstvo do današnjih oblika. Pisat će se o promjenama koje je glazbeno novinarstvo donijelo u naše društvo i kako je pomoglo stvaranju Novog vala u Jugoslaviji. Proučavat će se prisutnost glazbene kritike na društvenim mrežama, na izabranim primjerima, i kako se glazbeno novinarstvo transformira prema okvirima modernih čitateljskih navika. Proučavat će se najpopularnija društvena mreža današnjice među mladima, Instagram, kao platforma za glazbeno novinarstvo – njezine prednosti i nedostaci. Pisat će se također o digitalizaciji glazbenog novinarstva i trendovima u novije doba. Spomenut će se neki novi oblici izražavanja i humora koji su direktno povezani s glazbenim novinarstvom, odnosno glazbenom kritikom.

U drugom dijelu rada analizirat će se i uspoređivati profesionalne recenzije s glazbenih portala s amaterskim recenzijama pisanim u formatu objava na društvenoj mreži Instagram. Cilj je ovih usporedbi i analiza utvrditi može li amaterska recenzija parirati profesionalnoj po kvaliteti sadržaja. Uspoređivat će se četiri recenzije aktualnih glazbenih albuma s internetskih portala (*Jutarnji.hr*, *Ziher.hr*, *Sound report* i *Mixeta.net*) i četiri recenzije istih izdanja na amaterskom blogu koji je objavljivan preko društvene mreže Instagram. Pri analizi sadržaja pratit će se stil pisanja, kompozicija teksta i grafičko oblikovanje. Cilj analize sadržaja jest potvrditi tezu da amaterske recenzije mogu biti ravne profesionalnima po kvaliteti. Drugi dio rada također će sadržavati intervju s amaterskim glazbenim kritičarom kao i njegovu analizu – kako bismo dobili bolji uvid u zajednicu amaterskih kritičara te njihovo poimanje i kategoriziranje vlastitog djelovanja.

2. Počeci modernoga glazbenog novinarstva

„Glazbeno novinarstvo praksa je koja se bavi prosudbom i procjenom glazbe. Poput drugih oblika kritike, ono se bavi kulturom, u smislu djela i prakse intelektualne i posebno umjetničke aktivnosti.” (Williams 1993: 87)

Glazbeno novinarstvo ima svoje korijene u klasičnoj glazbenoj kritici koja tradicionalno obuhvaća proučavanje, raspravu, procjenu i interpretaciju glazbe, koja je sastavljena i obilježena partituruom, kao i ocjenjivanje izvedbe klasičnih pjesama i djela, poput simfonija i koncerata. Prvi glazbeni magazini (*The Musical Times*, *Allgemeine musikalische Zeitung*) javljaju se već krajem 18. stoljeća, a u njima se objavljuju kritike tadašnjih djela koje su najčešće pisali sami skladatelji ili prvi glazbeni novinari. Upravo ti magazini postavili su temelje glazbene kritike kojih se autori pridržavaju i u modernom glazbenom novinarstvu, a nalaze se u informiranju o glazbenoj teoriji te razmatranju različitih elemenata glazbenog djela ili izvedbe, uključujući (što se tiče glazbenog sastava) njegovu formu i stil izvedbe, standarde tehnike i izražavanja. Utemeljitelj takvih standarda razmatranja djela i izvedbi bio je Robert Schumann (*Neue Zeitschrift für Musik*, 1834.), (Bujić 2011: 514).

Premda je kritika klasične glazbe prisutna i danas, njezina popularnost, kao i popularnost same klasične glazbe, drastično je pala porastom zanimanja za popularnu kulturu. Glazbeno novinarstvo kakvo poznajemo danas, recenzije koncerata i albuma ili njihove najave, svoje korijene vuku iz šezdesetih godina prošloga stoljeća. Tek tada, popularna glazba uzela je dovoljno maha da bi se počela shvaćati ozbiljnom umjetničkom formom i kao takvom recenzirati i bilježiti drugim oblicima, osim rekordnim brojkama prodanih izdanja. Informativna glasila nisu obraćala pažnju na popularnu glazbu tog vremena, dapače „blatila“ su je pa je logično da se morao dogoditi svojevrsan „otpor“ – počeli su se javljati prvi moderni glazbeni žurnali, prvenstveno u Engleskoj, a onda u Sjedinjenim Američkim Državama (Jones 2002: 1).

Slika 2.1. Prvo izdanje magazina Rolling Stone (studen 1967.) s fotografijom Johna Lennona iz filma *How I Won the War*

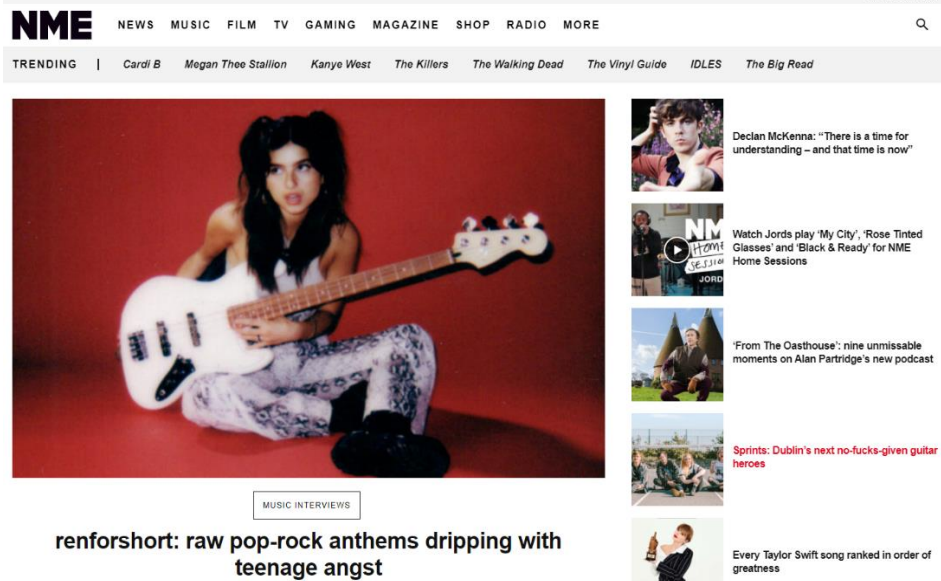
Upravo su glasoviti *Beatlesi*, koji su tada „veći od Isusa”, bili predmet prvih recenzija i kritika. Njihove koncerte i albume mladi su nestrpljivo iščekivali pa je bilo razumljivo da su htjeli imati svoj glas u medijima i čitati ono što ih zanima. Porastom broja specijaliziranih magazina i širenjem prakse glazbenog novinarstva, javljalo se sve više glazbenih kritičara koji su posvetili cijele karijere tom poslu, objavljujući različite tekstove poput biografija te vodeći dugogodišnje kolumne. Glazbeno novinarstvo kakvo poznajemo danas izgrađeno je upravo na *rock* glazbi koja je tada određivala smjerove u kojima će se popularna kultura razvijati, a prve tekstove kojima se pokušavalo smjestiti *rock* u okvire američke kulture pisao je Richard Goldstein, koji se danas smatra prvim *rock* kritičarom. Nakon Goldsteina, mnoge poznate američke novine, poput *Esquirea*, *The New Yorkera* i *Timea*, počele su redovito objavljivati

kolumne posvećene kritikama i, općenito, pop kulturi. Nakon šezdesetih i rokerskog „booma”, pop kultura nastavila se granati raznolikim žanrovima u svim medijskim sferama, ali je glazbeno novinarstvo do kraja stoljeća, uglavnom, ostalo predmet rokerske scene i izdanja, dok se pop izdanja nisu shvaćala dovoljno ozbiljnom glazbom da bi se o njoj opširno pisalo (Jones 2002: 81).

3. Digitalizacija glazbenog novinarstva

Digitalizacijom svijeta i medija u 21. stoljeću, novi fenomen takozvanih blogera obuzeo je i svijet glazbenog novinarstva. Ovi samoprovani kritičari fokusirali su se na pop glazbu i počeli pisati o njoj po starim normama kritike *rock* glazbe. Zahvaljujući blogerima, žanrovi poput popa i hip hopa konačno su izazvali kritičarsku pažnju i priznanje, a njihovim glavnim akterima pripisivala se zaslužena slava i kulturni status. Ovaj kritičarski pokret legitimiziranja i priznavanja pop glazbe nazivan je *popizmom* ili, igrom riječi, *popoptimizmom*.

Internet i blogovi potaknuli su svojevrsnu demokratizaciju glazbenog novinarstva i proširili ukorijenjene stavove i svjetonazore priznatih divova stare škole (*Rolling Stone*, *New Yorker*, *Creem*, *The Village Voice*). *Rock* više nije promatran kao primarni i superiorni žanr nad svim ostalima. Naravno da su poznati magazini opstali, no kao i svi tiskani mediji, popularnije su postale njihove digitalne inačice – portali. Internet je otvorio prostor novim igračima na tržištu pa su tako nastali mnogi portali koji danas čine sve žanrove relevantnima. Neki od najutjecajnijih portala su *Pitchfork*, *Consequence of Sound*, *NPR*, *NME*, *Stereogum*, *ReverbNation*, *Brooklyn Vegan*, no amatersko i bloggersko glazbeno novinarstvo pronalazi nove oblike sukladne današnjoj konzumaciji internetskih medija. Vrijedi spomenuti da su do sada glazbeni novinari i specijalizirani magazini bili primarni izvor preporuka i otkrivanja nove glazbe čitateljima, međutim novi načini slušanja glazbe (*streaming* servisi) svojim algoritmima rade to umjesto njih. Ispod diskografije određenoga glazbenika, uvijek će se ponuditi kategorija sličnih izvođača koja bitno olakšava pronalazak nove glazbe.

Slika 3.1. Naslovnica glazbenog portala NME (10.9.2020.)

U recentnom razdoblju blogovi su sve manje čitani i zastupljeni zbog svog formata. Publika medije više ne konzumira kod kuće, sjedeći za računalom i satima čitajući, već informacije prima brzo i neposredno, u pokretu, putem pametnih telefona. Iz tog razloga amaterski glazbeni „novinari” – uglavnom samo ljubitelji glazbe – svoje mišljenja i „mini-kritike” bilježe u obliku izjava od jedne ili dviju rečenica na društvenim mrežama i forumima poput Reddita i Twittera. Na taj način momentalno se objavljuju i najnovije informacije poput novih izdanja, koja tako budu svima poznata i prije službene objave samih izvođača ili njihove diskografske kuće. I veliki glazbeni portali i magazini prepoznali su važnost instantnog objavljivanja kratkih, ali bitnih informacija i pronašli svoje kanale među društvenim mrežama. Ta je prilagodba naravno sa sobom donijela i drugačije oblike objavljivanja pa tako mnogi portali na svojim Facebook i Instagram profilima objavljuju zanimljive činjenice, poveznice na vlastite članke i obljetnice, često u obliku modernoga internetskog fenomena – *memeova*. Zahvaljujući društvenim mrežama, glazbeni novinari danas također imaju priliku uživo prenositi atmosferu s koncerata ili ukratko intervjuirati glazbenike.

Premda su društvene mreže i kratke objave čitanije i aktualnije, mnogi glazbeni kritičari tvrde da njihova praksa i dalje opstaje i preživljava upravo zbog svoje sadržajnosti. Objave na društvenim mrežama i slike ne mogu pružiti čitateljima cjelokupan doživljaj glazbene priče o

kojoj se piše, pozadinsku priču i objašnjenje važnosti određenog koncerta, izdanja ili najave. Dok moderni algoritmi instantnog objavljivanja kratkih čestica informacija nude samo pogled u taj svijet i ono što se u njemu događa, pravo glazbeno novinarstvo, koje je, u svojoj jezgri, ostalo nepromijenjeno još od šezdesetih, nudi čitateljima puno više – stavlja glazbu u kontekst općeg zbivanja, educira čitatelje, zabavlja ih i priča priču – poput dobre glazbe. To su razlozi zašto će glazbena kritika, opširnije recenziranje i, naposljetku, specijalizirani glazbeni novinari opstati, unatoč mnogima koji u to sumnjaju.¹

3.1. Glazba u modernim internetskim trendovima – glazbeni *memeovi*

Internetski *meme* (čit. mim) viralni je sadržaj koji se širi od korisnika do korisnika, ali u varijacijama nekoga osnovnog koncepta, najčešće putem društvenih mreža i u svrhu nasmijavanja. Sadržaj *memeova* može biti vezan uz različite zajednice i na različitim razinama – od određene škole, fakulteta, radnog mjesta sve do države, regije, kontinenta. Internetski *memeovi* postali su vrlo popularan način komunikacije i sredstvo humora u nultim godinama te su se do danas proširili po svim sferama društva.²

Od začetka *memeova*, različite supkulture bitan su im izvor referencijalnog materijala. Primjerice, pripadnici *emo* supkulture su, na vrhuncu svoje popularnosti (krajem prvog desetljeća 2000-ih), primili mnogo šala na svoj račun zbog neobičnih odjevnih kombinacija, obojanih kosa i, primarno, vlastite emocionalne osjetljivosti koju su ohrabivali u tekstovima svoje glazbe. Justin Bieber, kao i mnogi pjevači koji su pripadali fenomenu *boy banda* i čija se publika, većinski, sastojala od djevojčica rane adolescentne dobi, također su bili česta meta izrugivanja na internetu – kroz *memeove*. Sličnu tematiku *memeova* imamo i danas, ali je puno raširenijeg spektra te zahtijeva šire poznavanje moderne glazbe i njezinih žanrova kako bismo razumjeli poantu i humor. Danas *memeovi* vezani uz glazbu često pripadaju specifičnim nišama glazbenih ljubitelja zbog čega ih ne bi svatko mogao razumjeti. Upravo takvi *memeovi* stvaraju se i šire svakodnevno na, njima posvećenim, profilima društvenih mreža. Razvili su se iz recenziranja glazbenih izdanja i na taj su način usko povezani s glazbenim novinarstvom. Često tematiziraju,

¹ https://www.nlb.gov.sg/Portals/0/Docs/Browse/ArtsPublications/Numbers_Niches_Issue08_web.pdf

² <https://www.mirovina.hr/novosti/djed-protiv-moderne-tehnologije-sto-su-memovi-i-kako-na-njih-reagiraju-umirovljenici/>

poput navedenih prethodnika, karakteristike slušatelja određenih izvođača ili na ironičan način ismijavaju kritički priznate albume i umjetnike. Također, ako određeno izdanje digne puno prašine u svijetu glazbene kritike (glazbenog novinarstva), popularnost i slavljenje spomenutog izdanja ili izvođača bit će uzrok stvaranju *memeova* vezanih uz njih. Gotovo svaki glazbeni žanr podrazumijeva neku svoju scenu, odnosno ljubitelje istog žanra koje povezuju mjesta na kojima se okupljaju, stil odijevanja, govora (žargoni) i način na koji se zabavljaju slušajući tu glazbu. Svaka scena danas također podrazumijeva *meme* stranice na Instagramu ili Facebooku preko kojih izražavaju svoje osjećaje ili stavove vezane uz izvođače te ih međusobno dijele i komentiraju. Glazbeni blogovi i portali nerijetko dijele iste te *memeove* na svojim društvenim mrežama kako bi se više približili aktualnim glazbenim scenama, odnosno supkulturama i tako povećali čitanost.

Slika 1.1.1. Glazbeni „meme” objavljen na poznatom Instagram profilu glazbenih memeova – u prikazanom slučaju na ironičan se način ismijava Davida Bowieja i njegovo kritički priznato, konceptualno izdanje „Station to station”, kao i njegove navike korištenja kokaina

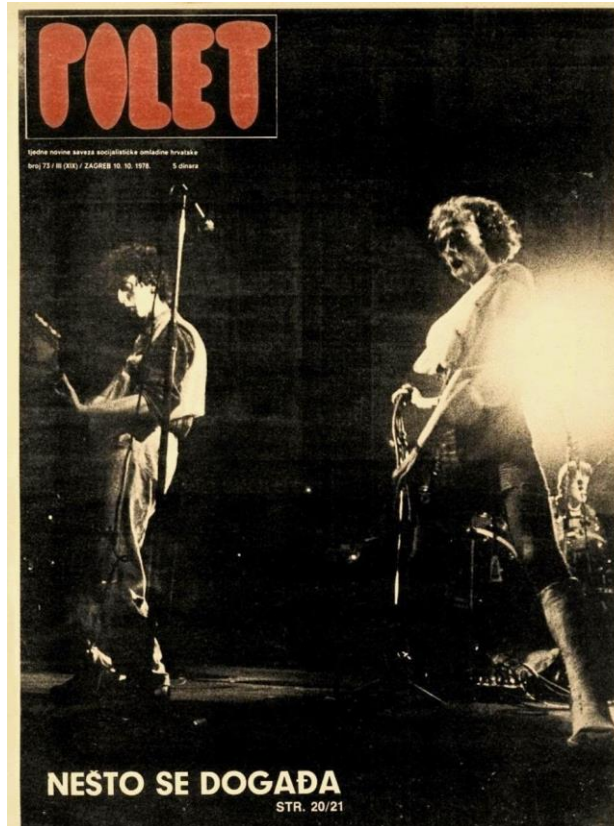
4. Glazbeno novinarstvo u Hrvatskoj

Na prostorima bivše Jugoslavije, promatrajući bilo kakav oblik izražavanja ili trend umjetničkog stvaranja, uočiti ćemo jednu konstantu – ponavljajući faktor koji je specifičan za svako socijalističko društvo i ostavlja svoj trag do danas. To je „kaskanje“ za popularnom kulturom koja je oduvijek bila mahom zapadnjački proizvod. Uska sloboda medijskog prostora i opća zatvorenost socijalističkog sustava zemalja istočnog bloka pa tako i Jugoslavije, odnosno Hrvatske, odražavala se u svakom glazbenom žanru, filmskim trendovima i modi. No, obilježje je ljudske prirode protiviti se sustavu i kontrirati indoktrinaciji društva, a prvi takvi primjeri kod nas su se pojavili šezdesetih godina 20. stoljeća. Isprva su to bili pokušaji maskiranja zapadnjačke glazbe – domaći bi pjevači opjevali strane hitove na hrvatskom, srpskom ili slovenskom, doslovce, prevodeći tekst, uz identičnu glazbenu podlogu. Zatim se i uvoznom odjećom od traperi, platna i kože zapad lagano probijao kroz pukotine sustava baziranog na zastarjeloj ideologiji. Filmska industrija također se odmicala od partizanske ratne propagande i polako se okretala Hollywoodu i europskim trendovima, stvarajući vlastiti identitet i prepoznatljivost koja i danas živi.

U sedamdesetima, bivša je Jugoslavija već formirala čvrstu *rock* scenu diljem svojih kulturnih utvrda – Zagreba, Beograda, Rijeke, Sarajeva. Pojavljivale su se prve *rock* zvijezde (grupe Bijelo dugme, Time), a to je, po uzoru na ostatak svijeta, značilo i potrebu za glazbenim tiskom. Nakon hrvatskog proljeća mladenački bunt dosegao je vrhunac, a način na koji mladi Jugoslavije razmišljaju počeo se mijenjati. To je potaklo i povratak časopisa koji je obilježio dosadašnji najveći glazbeni pokret zemalja ovih prostora – *Polet* je bio studentski časopis koji je vjerno pratio prosvjede, kulturne događaje, glazbene nastupe, ali i svjetske trendove popularne kulture. Punk je konačno došao i do nas u savršeno vrijeme, dajući mladima ono za što je stvoren – otpor autoritetu, slobodu drugačijeg izražavanja i ispušni ventil.³

„U tu se 'proizvodnju' glazbenih trendova odlično uklopio u zagrebačkom Domu sportova i koncert tada najprovokativnijih bendova jugoslavenske scene, čiji je *Polet* bio organizator, a sudjelovali su Prljavo kazalište, Azra, Leb i sol, Paraf i Pankrti.” (Krušelj 2015: 135)

³ <https://www.ziher.hr/povijest-glazbene-kritike/>

Slika 2.1. Naslovnica „Poleta“ iz listopada 1978. u kojem se pisalo o glasovitom koncertu
„Polet rock ‘78”

„Najviše je to dolazilo do izražaja u pisanju o rock glazbi, gdje su svoje stalno mjesto dobili kritičarski 'teškaši' Darko Glavan, ujedno i urednik rubrike, i Dražen Vrdoljak. Riječ je bila o dvojcu koji je s pravom smatran utemeljiteljem kvalitetne rock kritike na hrvatskim i jugoslavenskim prostorima ...“ (Krušelj 2015: 68)

„Zacijelo je upravo to nezadovoljstvo razinom hrvatskog i jugoslavenskog rocka bilo i razlog da su *Poletovi* novinari godinu dana kasnije i sami krenuli u stvaranje i populariziranje društveno puno provokativnijeg *Novog vala*.” (Krušelj 2015: 69)

Dodavanjem nekih novih svojstava, glazbenih i tekstualnih, od punka je nastao takozvani *Novi val ex-yu rocka* koji je do danas ostao najveći glazbeni pokret ovih prostora, onaj koji za svjetskim trendovima nije „kaskao“ kao sve ostalo prije i poslije njega. *Polet* je bio glasnik omladine, novog vremena i novog vala koji je svojim nakladama obarao rekorde. Nerijetko

šokirajući stariju populaciju i vladajuće, *Poletom* se razbijala skučenost i monotonija socijalizma i medijskog prostora koji je bio pod kontrolom komunističke partije. Svakoj mladoj osobi ovih prostora koja je svojim talentom i pristupom odskakala od već viđenog, bio je cilj raditi u njihovoj redakciji. Na taj način u *Poletu* se okupilo i svoje stilove razvijalo mnoštvo vrhunskih novinara i fotografa koji su zajedno stvarali i oblikovali subkulture i usmjeravali tadašnje studente prema slobodi, prema traperu i *rocku*, prema zapadu. *Polet* je također popularizirao pisanje glazbenih kritika, a glavni akteri ovog, kod nas, novoga novinarskog trenda bili su (pokojni) Darko Glavan, Zlatko Gall, Juraj Šiftar i legendarni Aleksandar Dragaš koji i danas piše za glazbenu rubriku *Jutarnjeg lista*. Poput ostatka svijeta, njihovi tekstovi bili su svojevrsni *trendsetteri*. Slušale bi se i kupovale ploče onih bendova o kojima bi ovi novinari pisali hvalospjeve, a atmosferu s velikih nastupa diljem zemalja tekstualno bi prenosili svakoj djevojci i mladiću koji nisu živjeli u blizini navedenih epicentara kulture.

Raspalom Jugoslavije, raspala se i redakcija *Poleta*, kao i drugih popularnih tiskovina dotadašnjeg vremena, s izuzetkom nekih velikana (*Vjesnik*, koji se također ugasio dolaskom novog milenija).⁴ Aleksandar Dragaš u to se vrijeme okrenuo glazbenoj produkciji i menadžmentu te napravio mjesta za neka nova lica poput Anđelka Jurkasa, Hrvoja Horvata, Vedrana Harča, Zorana Stajčića i drugih. Tijekom devedesetih tiskovine za mlade, poput ostalih tiskovina s nepopularnim mišljenjima (*Feral Tribune*) i promicanjima supkultura bili su dio svojevrsnoga novinarskog „podzemlja“, potisnuti ponovnom tiranijom državnog vrha. U ratno vrijeme pojava novije *rock* scene u Hrvatskoj (Majke, Pips, chips & Videoclips, Let 3, Kojoti, Hladno pivo i dr.) značila je i pojavu glazbenih časopisa koji su se bavili *rock* glazbom poput *Ritma* (1989.-1995.), osječke *Heroine* (1990.-1991.) i njezinog nasljednika *Heroine Nove* (1994.-1998.) koju je izdavao *Glas Slavonije*. Sudbina navedenih i sličnih časopisa uvijek je bivala propast zbog manjka financijskih sredstava koja su mahom trošili na distribuciju. S druge strane, distribucija nije bila problem za internetska glasila kojih je bilo sve više.⁵

Druga polovica devedesetih i, još više, početak milenija donio je spas glazbenom novinarstvu u Hrvatskoj u obliku širenja internetskih zajednica i osnivanja mnogih festivala predvođenih, ranije navedenim, *rock* skupinama (Fiju Briju, Zagreb Gori).⁶ Promjenom vlasti i

⁴ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=64985>

⁵ <https://www.kulturpunkt.hr/content/tko-tamo-pjeva>

⁶ <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/scena/1844436/kako-je-zagreb-gorio-od-fiju-briju-do-pozitivca/>

oporavkom od rata Hrvatska je nekako i kulturološki prodisala te se osjetio dugo očekivani pomak prema globalnim trendovima. Časopis *Nomad* predvodio je u glazbenim i filmskim kritikama, ali pravi razvoj događao se na internetu. Forumski i blogerski „boom“ proširili su vidike, a domaći izdavači time su uočili priliku da se stvori digitalni prostor za glazbene recenzije. Javljuju se prvi portali orijentirani na glazbene recenzije, a scenu predvodi *Muzika.hr* koja već dvadeset godina slovi kao najpoznatiji glazbeni portal u Hrvatskoj. Novinari *Muzike.hr* popratili su svaki veliki glazbeni događaj u novijoj hrvatskoj povijesti, od dvodnevno *megakonzerta* grupe U2 na Maksimiru, do pomalo bizarnoga i neočekivanog nastupa Boba Dylana na Špancir festu u Varaždinu. U posljednjih desetak godina, uz *Muziku.hr* oformilo se mnoštvo glazbenih portala poput *SoundGuardiana*, *Ravno do dna*, *Sound reporta* i drugih, čija popularnost pokazuje da u Hrvatskoj postoji pozamašno zanimanje za glazbeno novinarstvo i da ono, na našim prostorima, ne samo preživljava, već ima i nekakvu budućnost. To je, naravno, uvelike povezano i s razvojem domaće glazbene scene, kao i pojavom mnogih ljetnih glazbenih festivala (INmusic, Feragosto Jam, Outlook, Modem, Seasplash).

5. Obilježja *online* medija

Kako se ovaj završni rad bavi *online* novinarstvom, navedene univerzalne profesionalne standarde treba kombinirati s obilježjima *online* medija. Mato Brautović (2011: 43) u knjizi *Online novinarstvo* za opis obilježja *online* medija koristi dva izvora, Mikea Warda i Jamesa C. Foustu. Prema njima, *online* novinarstvo obilježava: „Neposrednost, interaktivnost, multimedijalnost, nelinearnost, povezivanje poveznicama i arhiviranost.“

O prvom obilježju Brautović (2011: 44) piše sljedeće: „Neposrednost je karakteristika interneta koja omogućuje da se događaj ili predmet što više približe korisniku.“ Internet omogućuje potpuno novi pristup novinarstvu pa tako sam korisnik ima dojam da se nalazi u središtu događanja. Kroz virtualnu realnost konkretno ostvarujemo neposrednost jer korisnik ima mogućnost upravljanja sadržajem. Isto tako *online* mediji omogućuju brže i lakše širenje vijesti, pa i njihovo korigiranje. Novinar više ne treba čekati izlazak svog članka kao što je to bilo u tisku, niti treba čekati objavu demantija ako je potreban.

Interaktivnost je sljedeći važan aspekt *online* medija. Pojavom Weba 2.0. postiže se gotovo neograničena interaktivnost među svim korisnicima. Brautović (2011: 45) navodi dva osnovna tipa interaktivnosti: „Korisničko-korisnička interaktivnost i korisničko-računalna interaktivnost.“ Kod korisničko-korisničke interaktivnosti dvije ili više osoba računalo i internet koriste kao sredstvo odnosno medij za pospješivanje komunikacije dok korisničko-računalna interaktivnost podrazumijeva interakciju sa samim računalom.

Multimedijalnost nudi kombiniranje i objavu više medija, odnosno pobuđuje više osjetila i rabi više kanala za pričanje određene priče. Postojala je i prije interneta te ju možemo shvatiti na primjeru filma gdje gledatelj istodobno doživljava vizualne i zvukovne podražaje. Kada multimedijalnost koristimo u novinarstvu, lakše pridobivamo i zadržavamo pažnju korisnika.

Nelinearnost je fascinantno obilježje *online* medija jer korisnik, odnosno primatelj informacija, sam lakše preuzima informacije koje želi. Korisnik više ne mora pregledavati cijeli sadržaj da bi našao ono što želi, a to je glavna razlika i odstupanje od klasičnih medija poput

radija ili televizije. „Nelinearna priča sastoji se od slojeva (eng. layer) teksta i audiovizualnih sadržaja koji su međusobno povezani poveznicama“, objašnjava Brautović (2011: 49).

Posljednje od navedenih obilježja *online* medija jest arhiviranost. Možemo je tumačiti kao mogućnost pohranjivanja i ponovnog prikazivanja velikih količina informacija. Upravo u tome se očituje prednost *online* naspram klasičnih medija. Pomoću razrađenih tražilica možemo bilo kada doći do određenih podataka, što znači da se i sami podaci više ne mogu zagubiti – ako ih netko nije uklonio s internetskih platformi.

6. Instagram kao platforma za glazbeno novinarstvo

Megapopularni Instagram društvena je mreža koja je nastala 2010. Naziv je stvoren spajanjem izraza „instant camera” i „telegram” što puno govori o svrsi Instagrama. Mreža je primarno služila za objavljivanje fotografija i slanje privatnih poruka među korisnicima od kojih je svako posjedovao svoj profil s fotografijama. No, nakon što je veliki Facebook kupio Instagram 2012., mreža je postajala sve više društvenog karaktera i svakom je godinom popimala nove značajke te se danas pretvorila u primarnu društvenu mrežu⁷ među mladima.

„Instagram je kreativna i prije svega besplatna aplikacija pomoću koje fotografije i videozapisi u kratkom vremenu postaju viralni i šire se zajednicom istoimenog naziva. Ova inovativna aplikacija omogućava korisnicima širom svijeta da snime, obrade i podijele svoje doživljaje s prijateljima, poznanicima i pratiteljima.”⁸

Vrlo bitna i popularna značajka ove društvene mreže danas su Instagram priče. To su dnevne objave (nakon 24 sata automatski se brišu) kojima je primarni cilj bio da korisnici podijele sa svojim pratiteljima trenutke iz svakodnevnog života, no konstantni razvoj društvene mreže i u toj je opciji donio nebrojene mogućnosti. Tako danas korisnici priče koriste vrlo kreativno i za svakakve prigode – prave minijaturne ankete, pišu tekstove i iznose mišljenja, objavljuju kreativne videouratke ili slike, glazbu, prodaju predmete itd.

⁷ <https://www.tportal.hr/teho/clanak/facebooku-popularnost-nastavlja-padati-instagram-u-usponu-20190418>

⁸ <https://www.markething.hr/instagram-i-sve-sto-trebate-znati-o-njemu/>

Slika 6.1. Primjer recenzije albuma na Instagramu

„U Instagram priče možete dodati teksta koliko želite, tekstu možete mijenjati boju, dizajn, dodavati zanimljive naljepnice, a njima povećavati i smanjivati veličinu te također mijenjati boju. Broj opcija gotovo je beskonačan. U pričama možete objaviti i tuđi post (ukoliko je taj profil javan) te spomenuti tu osobu, a njemu/njoj će se istoga trenutka u porukama prikazati da je spomenut/a u priči koju ste podijelili. Najbolje priče koje želite pohraniti možete postaviti na vrh svojega profila kako bi uvijek bile vidljive, a svoju priču jednostavno možete podijeliti i kao Facebook priču.”⁹

Ono što bitno ograničava glazbene kritičare na Instagramu jest mogućnost da se u opisu smije iskoristiti maksimalno 2200 znakova (nešto više od jedne kartice teksta) što bitno sužava prostor izražavanja za autore – nema mjesta za okolišanje. Iz tog razloga neki su autori skloni kombinaciji bloga i Instagram profila. Ne treba nužno gledati ograničavanje broja znakova kao lošu stavku objavljivanja na Instagramu koji je, u svojoj suštini, ipak servis za objavu fotografija. To može natjerati autora da piše kreativnije i u kraćoj formi jer internetski korisnici danas

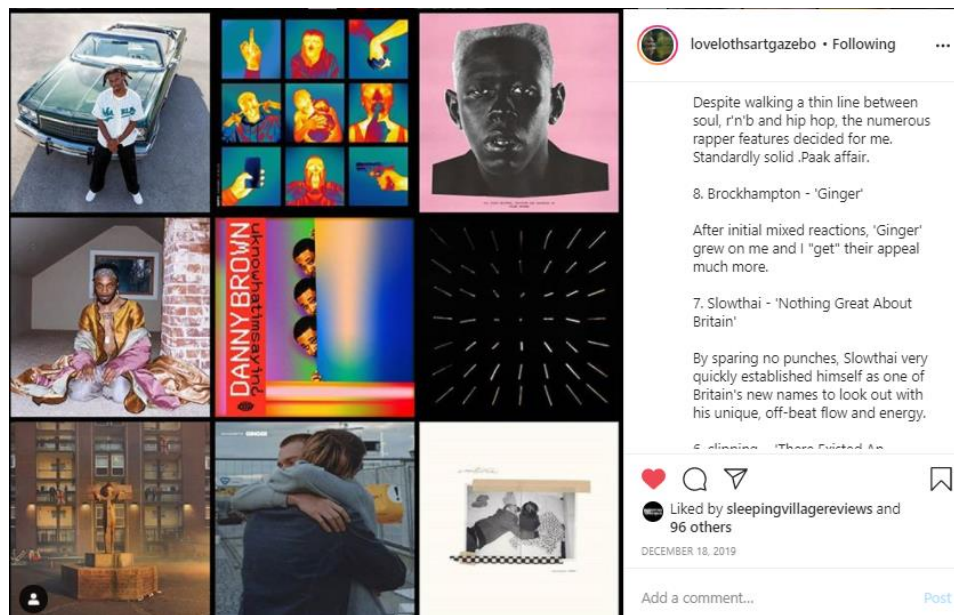
⁹ <https://www.markething.hr/instagram-i-sve-sto-trebate-znati-o-njemu/>

masovno više vole i konzumiraju kratke tekstove koji vrve potrebnim informacijama od duljih, zastarjelih oblika.¹⁰

Amaterski glazbeni kritičar Fran Lovel Šimić preko Instagram profila „Loveloth’s art gazebo” na zanimljiv i, mlađoj publici, blizak način objavljuje recenzije *rock*, *metal*, *pop* i *hip hop* izdanja. S 455 objava i 681 pratiteljem može parirati svakom sličnom amaterskom glazbenom blogu te je i sam dio američkog kolektiva glazbenih blogera „Sleeping village reviews”.¹¹ Izdanja koja recenzira aktualna su na glazbenoj sceni. Primarna tematika njegovih recenzija je *rock* i *metal* glazba, no nerijetko objavi i recenzije drugih žanrova, posebice popularne glazbe, ako odjeknu na glazbenoj sceni. Premda je Hrvat, recenzije piše na engleskom jeziku, što je uobičajeno među glazbenim kritičarima na Instagramu. Recenzije primarno objavljuje u opisima objava koje sadržavaju naslovnice (*kaver*) albuma o kojem taj dan piše. U Instagram pričama također redovito objavljuje raznolik, ali tematski povezan sadržaj poput kraćih glazbenih recenzija, filmskih recenzija, recenzija videoigara, odgovora na pitanja koja postavljaju pratitelji, snimki s koncerata koje posjećuje s popratnim kratkim komentarom, kvizova i komentara aktualnih vijesti i događaja koje mediji objavljuju, a koji nisu nužno vezani uz glazbu. Bitno je naglasiti da na glavnoj naslovnici profila (*feed*) ne objavljuje ništa osim glazbenih recenzija i rangiranih lista izdanja u određenom vremenskom periodu. Spomenute liste objavljuje na kraju svake godine za svaki žanr o kojem je pisao. Liste izlaze u više dijelova i u njima navodi po desetak izdanja određenog žanra koja su izašla tijekom godine za koje misli da ih treba istaknuti. Spomenuta izdanja zatim rangira uz kratak komentar za svako izdanje. Sav ostali sadržaj rezerviran je za navedene Instagram priče. U svakoj objavi Šimić označi i umjetnika o kojem piše, bez obzira na njegovu popularnost. U više navrata neki su izvođači zatim prepoznali njegov trud i objavili recenziju koju je on pisao na vlastitim profilima i pričama.

¹⁰ <https://marker.hr/blog/uredivanje-teksta-internet-298/>

¹¹ <https://www.sleepingvillagereviews.com/>

Slika 3.2. Primjer Šimićeve liste najboljih izdanja na kraju godine (2019.), žanr – hip hop

7. Usporedba i analiza recenzija

U sljedećem dijelu završnog rada uspoređivat će se i analizirati četiri recenzije amaterskoga glazbenog kritičara Frana Lovela Šimića s recenzijama istih izdanja, ali na profesionalnim hrvatskim glazbenim portalima ili glazbenim rubrikama informativnih portala (*Jutarnji list*, *Ziher*, *Sound Report*, *Mixeta*). Šimićev Instagram profil korišten je u ovom radu kao primjer suvremenoga glazbenog novinarstva i glazbene kritike kakva se može naći na brojnim amaterskim blogovima i profilima društvenih mreža. Prikazat će se sličnosti i razlike u pristupu pisanja glazbenih recenzija. Uspoređivat će se recenzije sljedećih četiriju albuma koji su izašli u periodu od lipnja 2019. do kolovoza 2020.: Billie Eilish, „When We Fall Asleep, Where Do We Go?”; Tame Impala, „Slow Rush”; Katatonia, „City Burials” i Dua Lipa, „Future Nostalgia”.

7.1. Billie Eilish, „When We Fall Asleep, Where Do We Go?” (2019.)

Jutarnji.hr: „TKO JE 17-GODIŠNJA BILLIE EILISH, GLAS GENERACIJE Z? Pop-zvijezda koja ostavlja dojam autsajderice i frikuše, neprilagođene i čudne“ (datum: 15.04.2019., autor: Aleksandar Dragaš).¹²

Na početku recenzije autor je iznio osnovne informacije o izlasku albuma i činjenice o nevjerojatnoj popularnosti mlade Billie („Više od milijardu preslušavanja njezinih pjesama na streaming servisima, 14 milijuna sljedbenika na Instagramu, video spotovi na YouTubeu koji su pojedinačno pregledani od stotinjak do gotovo 300 milijuna puta.”), no nakon daljnjeg navođenja popularnosti albuma i mlade pjevačice, nazire se pravi fokus ove recenzije. Sada već legendarni hrvatski glazbeni kritičar, Dragaš, u ovom slučaju usredotočio se na „radikalnu razliku”, ono što čini Billie Eilish posebnom i drugačijom od drugih pop zvijezda. Svoju recenziju podijelio je u tri poglavlja: „Dojam frikuše”, „Senzibilna tinejdžerica” i „Drukčija od drugih”. Tekst je opremljen fotografijom mlade pjevačice na bini te se kroz tri navedena poglavlja protežu i tri

¹² <https://www.jutarnji.hr/kultura/glazba/tko-je-17-godisnja-billie-eilish-glas-generacije-z-pop-zvijezda-koja-ostavlja-dojam-outsajderice-i-frikuse-neprilagodene-i-cudne-8736863>

videosnimke (s YouTubea): videonajava albuma, spot pjesme „bad guy” i spot pjesme „bury a friend”. U svojoj recenziji Dragaš uspoređuje pjevačicu s mnogim drugim izvođačima koje je na sceni istaknula upravo njihova posebnost, nešto što ih je činilo drugačijim od drugih pa se tako dotakao recentnijih pop zvijezda poput Lane Del Ray, ali i *rock* zvijezda iz prošlosti poput Kurta Cobaina i The Rolling Stonesa. Dragaš je povukao poveznicu između pjevačicine fasciniranosti mračnom tematikom i vragom sve do *blues* gitarista Roberta Johnsona koji je bio aktualan prije devedeset godina. Ovakva mogućnost povezivanja i usporedbe, traženja „korijenja” suvremenih izvođača pokazatelj je velikog znanja i iskustva u glazbenom novinarstvu koje Dragaš sigurno posjeduje. U jednom dijelu recenzije Dragaš je spomenuo kako je upitao svoju jedanaestogodišnju nećakinju o pjevačici koju je također istaknula njezinu različitost od ostalih pop zvijezda. To je na zanimljiv i neobičan, ali atraktivan način potvrdilo tezu o različitosti. Recenziju je zaključio kratkim paragrafom o žanrovima koji su spojeni kako bi nastao ovaj album i upozorenjem za roditelje: „ako vam klinci odrastaju uz njezinu glazbu, budite spokojni i sretni jer to znači da je s njima sve u najboljem redu.”

*Loveloth's art gazebo*¹³:

Šimić, poput Dragaša, recenziju započinje iznošenjem brojki rekordne popularnosti ovog izdanja. No, za razliku od broja pregleda na YouTubeu i broja sljedbenika na Instagramu, amaterski kritičar naveo je nešto zanimljivije podatke poput činjenice da je Billie najmlađa žena koja je provela više od tjedan dana na samom vrhu Billboardove ljestvice te da je njezin album naručivan prije službenog izlaska u rekordnom broju. Premda je Šimićeva teza također zasnovana na posebnosti ove pop zvijezde nad ostalima, on se u ostatku teksta usredotočio više na glazbene značajke albuma, nego na usporedbe s drugim izvođačima i utjecaje iz prošlosti. Mladi kritičar prvo je definirao zvuk ovog izdanja pišući o žanrovima koji su se mogli čuti u pjesmama ove pjevačice, ono što je Dragaš iznio na kraju svoje recenzije. Nadalje, za razliku od Dragaša koji nije spomenuo nijednu pojedinačnu pjesmu s albuma, Šimić je „preletio” kroz svaku uspješnicu albuma komentirajući je jednom ili dvjema rečenicama. Također je naglasio glazbene vrhunce albuma, kao i pjesme koje to nisu. U svom tekstu potrudio se opisati muzikalnost i posebnost Billieine glazbe opisujući njezin šaputavi glas, za razliku od Dragaša

¹³ <https://www.instagram.com/p/BynrG7yJ69-/>

koji se više usredotočio na posebnost njezine pojave. U zaključnom paragrafu recenzije Šimić je naglasio kako je ovo izdanje *game changer* pop industrije te kako će inspirirati mnoge nadolazeće pop izvođače. U posljednjoj rečenici ocijenio je album vrlo solidnim prvim izdanjem mlade pjevačice i na kraju teksta dodao „Duh” (frazu koju pjevačica više puta ironično koristi u svojem hit singlu „bad guy”) te na taj način učinio svoju recenziju dinamičnom i originalnom. Recenziju je objavio na način opisan ranije u tekstu, kao i svaku drugu na njegovom profilu, popraćenu slikom *kavera* albuma. U prvi komentar također je dodao mnoštvo *hashtagova* (bilo koja riječ koja ispred sebe ima oznaku # te na taj način predstavlja određeni pojam koji se može pretraživati¹⁴) povezanih izvođača, imena diskografske kuće, pojmova o glazbenom novinarstvu koji mogu povećati vidljivost njegove kritike na Instagramu. Na sliku objave također je označio profil same pjevačice i njezine diskografske kuće.

7.2. Tame Impala, „Slow Rush” (2020.)

Ziher.hr: „THE SLOW RUSH” (TAME IMPALA): SVE OSTAJE NA DOBROM POKUŠAJU (datum: 27.02.2020., autor: Josip Kalem).¹⁵

Ziher je nešto noviji, ali sve popularniji kulturni portal koji nudi recenzije glazbe, knjiga, filmova, izvedbenih i vizualnih umjetnosti kao i intervju s umjetnicima. Autor je recenziju albuma započeo usporedbom prijašnjeg izdanja izvođača koje je bilo uspješnica karijere te istaknuo, u ostatku teksta, kako trenutno izdanje ne može nadmašiti prethodno. Već u prvom paragrafu autor je učinio pogrešku, a to je oslovljavanje izvođača u množini, kao da se radi o glazbenom sastavu, a ne o glazbenom projektu jednog umjetnika. Smatram da je, prije pisanja glazbene kritike, takvo što potrebno istražiti. Nadalje, autor piše o mješavini žanrova koji su utjecali na zvuk ovog albuma te ističe kako izdanje nije direktno i primjetno, nego više „pozadinski nastrojeno”. Također navodi slabosti ovog izdanja uspoređujući ga s određenim, prethodno objavljenim, pjesmama („Iako je produkcija na albumu zanimljiva i inovativna za njih, nekako dobivam osjećaj da su htjeli ovaj album napraviti pasivnijim od ostalih. Nije to nikako negativna stvar, ali je drugačija. Pogotovo uzimajući u obzir da je to isti bend koji je

¹⁴ <https://godigital.hrvatskitelekom.hr/sto-je-hashtag-i-cemu-sluzi/>

¹⁵ <https://www.ziher.hr/the-slow-rush-tame-impala-recenzija/>

izbacio pjesme poput Elephant i Half Full Glass of Wine.”). Smatram da ovakav pristup samo zbunjuje čitatelje koji možda nisu dovoljno upoznati s izvođačem o kojem se piše. U drugom i trećem dijelu teksta koji su razdvojeni poveznicama na pjesme albuma na Youtubeu autor pojedinačno opisuje pjesme kratkim komentarima, ističući njihove glazbene značajke. Drugi dio teksta odnosi se na slabije točke albuma, a treći dio teksta na svijetle točke te su navedeni dijelovi tako i predstavljeni naslovima. Tako primjerice, autor o jednoj pjesmi piše spominjući njene glazbene karakteristike, dok pri opisivanju druge pjesme, govori o njezinom tekstualnom sadržaju, površinski analizirajući smisao u nekoliko riječi. Mislim da je takav pristup nekonzistentan i zbunjuje čitatelje, baš kao i opisivanje svake pojedinačne pjesme koje ostavlja suhoparan i ponavljajući dojam. Stil pisanja je vrlo jednostavan, što nije loša stvar, no samo ako prenosi potrebne informacije na čitljiv i dinamičan način, kao što je to slučaj kod Aleksandra Dragaša. Autorovi rečenični sklopovi djeluju vrlo jednostavno i ponavljaju se, kao da se radi o školskom sastavku. Smatram da autor nije kvalitetno prenio mišljenje širem spektru svoje čitateljske publike, već samo ljubiteljima izvođača. U zadnjem paragrafu autor uspoređuje izdanje s drugim albumima izvođačevog opusa i ocjenjuje ga kao dobar pokušaj koji ne doseže kvalitetu ostalih izdanja. Zadnji paragraf možda i najbolje opisuje čitatelju atmosferu albuma i donosi najviše korisnog sadržaja. Recenzija je popraćena slikom *kavera* albuma i četirima poveznicama na pjesme na Youtubeu.

*Loveloth's art gazebo*¹⁶:

Ono što izdvaja Šimićevu recenziju od Kalemove jest uspješno prenošenje svega što je ranije navedeni autor pokušavao, ali na spretniji i stilski zanimljiviji način. Potrebno je istaknuti da Šimić u tekstu kao vrhunce albuma spominje pjesme koje je Kalem proglasio slabim točkama. To dokazuje koliko je novinarski žanr glazbene recenzije subjektivan i poseban. Šimić također ispravno oslovljava izvođača kao pojedinca, za razliku od prethodnog autora koji je govorio o izvođaču kao skupini. U prvom dijelu teksta amaterski kritičar naglašava da se pripremao za pisanje recenzije preslušavajući cijelu diskografiju izvođača. Nakon toga ističe što je aktualno izdanje učinilo bitno drugačijima od prijašnjih, a to je promjena žanrovskog smjera. Šimić se usredotočuje na instrumente koji čine izdanje drugačijim od prijašnjih te ističe svijetle i slabe

¹⁶ <https://www.instagram.com/p/B-ngYCgJJvG/>

točke albuma. Centralna teza njegove recenzije i ono što je čini posebnom jest podjela umjetnikovog opusa na dva dijela koji se razlikuju po glazbenom pristupu (gitare – klavijature). Budući da ovo izdanje pripada drugom, sintesajzerskom dijelu opusa koji je umjetnika, prema Šimićevim riječima, lansirao u globalnu popularnost, on ističe detalje koje umjetnik pridodaje slojevima klavijatura u pjesmama kao najpozitivniju karakteristiku izdanja. Ovakav pristup kvalitetnije i pobliže opisuje čitateljima razloge zašto je potrebno preslušati izdanje o kojem se piše te smatram da takav pristup nudi više informacija od suhoparnog nabiranja pjesama i njihovoga mješovitog opisivanja. Poput pozitivne karakteristike detalja u klavijaturama, Šimić objašnjava i što čini izdanje slabijim od prethodnih, ističući puno repetitivnoga popratnog materijala kao i manjak kvalitetne lirike. U posljednjem paragrafu naglašava se značenje ovog albuma za umjetnika; što ga je inspiriralo da snimi pjesme. Šimić zaključuje recenziju uspoređujući album s ostatkom umjetnikovog opusa za koji tvrdi da ima vrlo uspješne vrhunce, ali se većinski sastoji od ispraznog materijala koji služi za popunjavanje. Mislim da oba autora recenzija dijele neka mišljenja zbog čega njihove recenzije imaju dodirnih točaka, ali Šimić je stilski superioran i bolje je prenio smisao recenzije svojim čitateljima. Šimićeva recenzija popraćena je slikom *kavera* albuma i povezanim *hashtagovima* (žanr, slični izvođači, povezani pojmovi), a označio je i umjetnikov Instagram profil u svojoj objavi.

7.3. Katatonia, „City Burials” (2020.)

Sound Report: „Katatonia: Idealan lijek za vašu sreću“ (datum: 14.05.2020., autor: Mladen Šlogar).¹⁷

Recenzija na ovom portalu ostavlja dojam organiziranosti i profesionalnosti zbog grafičkog prikaza iznad teksta koji sadržava sliku *kavera* albuma, ocjenu autora recenzije, ocjenu čitatelja, godinu izdanja, naziv izdavača i žanr o kojem se radi. Autor recenziju započinje poduljim podebljanim podnaslovom koji sadržava skraćenu verziju ostatka teksta te iznosi najvažnije informacije o albumu. Autorov smisao za humor evidentan je već u prvim rečenicama jer je iskoristio apsurd nedavnog potresa u Zagrebu i karantenskog razdoblja kada je tekst pisan u svrhu opisivanja melankoličnog izdanja Katatonije. („A za ovo (post)izolacijsko vrijeme, odlučili

¹⁷ <https://www.sound-report.com/albumi/katatoniam-city-burials>

su nas u(ne)srećiti novim albumom naziva „City Burials“. Sličnost s bilo kakvim nedavnim tektonskim pomacima sasvim je slučajna.”)

Slika 4.3.1. Grafički prikaz o glazbenom albumu s portala Sound report koji se nalazi iznad svake recenzije

Nakon uvoda koji je istaknut podebljanim slovima, autor ističe promjenu u žanrovima za razliku od prijašnjih izdanja izvođača, kao i vremenski odmak. Čini to vrlo kreativnim stilom i spretno barata pojmovima opisivanja zvuka. („I dalje su ustrajni u svome naumu stvaranja glazbe koja insinuira i čezne za odsutnošću sutrašnjice – makar pribjegli i drugim žanrovima kako bi to postigli.”)

Neke rečenice koje autor želi istaknuti pri opisivanju izdanja podebljane su u odnosu na ostatak teksta. Smatram da je to efikasan i jednostavan način da se čitatelju skrene pažnja na teze koje autor želi istaknuti. Tekst je podijeljen u tri odlomka koji su odvajani poveznicama na pjesme s Youtubea. Drugi dio teksta odnosi se na produkciju albuma i kvalitetu snimljenog zvuka; autor komentira namjernu kompresiju zvuka u svrhu postizanja atmosfere. Treći odlomak zaključuje recenziju, a važne zaključke autor ističe ponovno podebljanim rečenicama. Opisuje se atmosfera izdanja koja nije „za vedre dane”, već je kako navodi autor, „prikladnija za sprovode” i to povezuje s nazivom izdanja. Smatram da su ovakve poveznice simpatične i dobrodošle kako bi stvorile dinamiku i autentičnost u tekstu te potvrdile smisao za humor kojim se autor koristi od

početka. Na kraju recenzije nalazi se popis pjesama s albuma. Neke od pjesama su podebljane i označene zvjezdicom što znači da ih autor ističe kao svijetle točke. Smatram da ova recenzija posjeduje sve što prosječni čitatelj cijeni u suvremenoj glazbenoj recenziji – kratko i jasno, s dovoljno informacija prenesenih na zanimljiv način.

Slika 7.3.2. Prikaz popisa pjesama s albuma na kraju recenzije s istaknutim pjesmama za koje autor predlaže da se obrati pažnja

*Loveloth's music gazebo*¹⁸:

Za ovo izdanje Šimićev proces objavljivanja recenzije bio je nešto drugačiji. Klasična objava na Instagramu opremljena slikom naslovnice albuma bila je popraćena najavom recenzije u opisu. Prava recenzija nalazila se na američkom blogu kolektiva glazbenih kritičara „Sleeping village reviews”¹⁹ na kojem je Šimić jedan od autora. Navedeni blog pruža autoru priliku da

¹⁸ https://www.instagram.com/p/CCLPHu_JaP3/

¹⁹ <https://www.sleepingvillagereviews.com/reviews/katatoniacity-burials-review>

napiše opširniju recenziju jer ga ne sprječava Instagramovo pravilo ograničenja od maksimalno 2200 znakova u opisu.

Odmah na početku recenzije vidi se da je blogerski format dao mnogo slobode autoru. Čak tri paragrafa tematski su posvećena uvodu u recenziju aktualnog izdanja. Spomenuti uvodni dijelovi gradacijski opisuju karakteristike albuma – od prvog paragrafa u kojem se zvuk i atmosfera koju izvođač stvara stavlja u kategoriju melankolične i depresivne glazbe, preko drugog paragrafa u kojem se izvođača uspoređuje sa sličnim glazbenicima, do trećeg paragrafa u kojem se aktualno izdanje uspoređuje s prijašnjim izdanjima iz opusa. Nadalje, autor analizira razloge zbog kojih je došlo do promjene u zvuku dugo očekivanoga novog izdanja, poput izmjena u članovima i promjenama uloga u sastavu što se tiče pisanja teksta. Smatram da navedena analiza ukazuje na dobru pripremljenost i profesionalizam, makar se radi o amaterskom kritičaru. Sljedeći dio recenzije odnosi se na pozitivne karakteristike glazbenih elemenata izdanja koje su slične kao u prethodno analiziranoj recenziji glazbenog portala *Sound report*, samo u Šimićevom slučaju puno detaljnije razrađene opisima načina sviranja određenih instrumenata i usporedbama s prijašnjim izdanjima sastava. Za razliku od prijašnje recenzije gdje su podebljane bile rečenice koje je autor htio istaknuti, u Šimićevom tekstu podebljana su imena sastava kroz recenziju, kao i imena glazbenika koji su sudjelovali na izdanju, a čije doprinose spominje u tekstu. Nakon pozitivnih karakteristika albuma, Šimić posvećuje sljedeći paragraf onim slabijim. Ističe ponavljajuće elemente u nekim pjesmama kao i manjak originalnosti u središnjem dijelu izdanja koje se kosi s vrlo hvaljenim početkom i krajem. U zaključnom dijelu teksta Šimić ipak naginje spomenutim pozitivnim značajkama jer se radi o povratničkom albumu te tako potiče čitatelje da daju glazbenicima priliku jer će sigurno svatko naći nešto što mu se sviđa. Recenzija završava informacijom o datumu izlaska izdanja i poveznicom na stranicu diskografske kuće izvođača.

7.4. Dua Lipa, „Future Nostalgia” (2020.)

Mixeta.net: „Recenzija: Dua Lipa – Future Nostalgia“ (datum: 10.05.2020., autor: Matej Vidranski).²⁰

Na glazbenom portalu *Mixeta.net* recenzije, kao kod ranije spomenutog *Sound reporta*, počinju iznošenjem općih podataka – naziva albuma, izdavača, datuma izlaska, žanra, trajanja i broja pjesama. Autor zatim uvodi čitatelje u recenziju ulomkom (s podebljanim slovima) u kojem predstavlja pjevačicu o kojoj je riječ. Nadalje, autor uspoređuje album s prijašnjim izdanjem mlade pjevačice te najprije ističe najuspješnije singlove izdanja i ono što ih čini takvima, a zatim prelazi na opisivanje svake pjesme individualno. Nakon kraćeg opisa glazbenih elemenata albuma, spomenuto nabrojanje pjesama i pojedinačno opisivanje svake ostavlja nezanimljiv dojam čitatelju. Većinski, središnji dio recenzije sastoji se od spomenutog i mislim da je bespotrebno produljen jer nam autor ne pruža kvalitetan opis atmosfere i glazbe koju je pjevačica stvorila, već se samo čini repetitivnim. Naslov svake pjesme u tekstu je podebljan. Autor se u recenziji služi žargonima i posuđenicama („semp”, „chill”, „in”, „trip”, „default”), a stil pisanja je ležeran i više razumljiv mlađoj publici. Rečenice su nepotrebno duge i ostavljaju dojam kao da se autor sam gubi u svojim riječima („Kako sam i napomenuo bio već ranije, u vremenima kad opet vladaju isključivo singlovi, albumi (i to dobri albumi koji se mogu poslušati od početka do kraja – i to više puta) prava su rijetkost.”). Ovakav stil pisanja zbunjuje čitatelja, zato mislim da je autor mogao pisati kraće i jednostavnije rečenice te tako bolje prenijeti svoje misli čitateljima. Na kraju recenzije nalazi se popis pjesama s albuma i grafički prikaz ocjene koju autor dodjeljuje albumu, u obliku skale od pet zvjezdica i postotka.

²⁰ <https://www.mixeta.net/2020/05/10/recenzija-dua-lipa-future-nostalgia/>

*Loveloth's art gazebo*²¹:

Ovu recenziju Šimić je napisao u obliku dvojne recenzije u jednoj objavi u segmentu koji naziva „Double trouble” („Dupla nevolja”). Po takvim je objavama specifičan u svijetu amaterske glazbene kritike. Najčešće odabere dva izvođača koja su istom glazbenom cilju pristupila iz različitih uglova pa zatim prosuđuje koje je izdanje uspješnije. U ovom slučaju to su popularna pop pjevačica Dua Lipa i, nešto manje poznata, alternativnija pop pjevačica Rina Sawayama. Analizirat ću prvi dio duple recenzije koji se odnosi na spomenutu Dua Lipu.

U kratkoj i nadasve jasnoj recenziji predstavio je izdanje u najboljem svjetlu. U prvom dijelu opisuje kakav žanrovski spoj stvara zabavnu i atraktivnu atmosferu proslavljenog pop izdanja, a u drugom dijelu hvali vokalne sposobnosti mlade pjevačice te iznosi neke slabije točke albuma poput kontradiktornosti u pisanju tekstova. Šimić također navodi kako pjevačici ne pomaže činjenica što je na albumu radilo više od 5000 ljudi, ali svejedno ocjenjuje album apsolutnim hitom. Ovakve rečenice izdvajaju Šimića od prethodnog autora zbog njegove pripremljenosti i temeljitog istraživanja, kao i posvećenosti detaljima pri pisanju, što je vidljivo i u drugim analiziranim recenzijama. Pjevačicu na kraju obje recenzije Šimić proglašava pobjednicom „dvoboja” i ocjenjuje njeno izdanje vrhunskom pop glazbom. Smatram da su ovakvi segmenti u njegovom pisanju vrlo autentični i dinamični te daju svježinu novinarskom žanru glazbene recenzije. Tekst je opremljen slikama dvaju albuma o kojima je pisao.

²¹ <https://www.instagram.com/p/CDUYfnrpHMU/>

Slika 7.4.1. „Double trouble“ – vrsta duplog recenziranja i usporedbe albuma

7.5. Zaključak na temelju obrađenih recenzija

Prema Maloviću (2005: 258): „Novinar u prvom odlomku obavještava o djelu, u drugom ga ocjenjuje, a u sljedećim odlomcima knjigu prepričava. To je važno, jer se čitatelj na temelju recenzije može odlučiti hoće li knjigu pročitati. I, na kraju, novinar donosi ocjenu.”

Ako uzmemo u obzir ovakve smjernice, a „knjigu” zamijenimo glazbenim albumom jer je Malović u ovom poglavlju pisao o recenzijama i kritikama, vidimo da je novinarima danas na internetu dopuštena velika sloboda u iznošenju činjenica i prosudbi, ali da ipak svaka recenzija uključuje ove smjernice, makar ne po spomenutom redu. Glazbena kritika autorima je oduvijek pružala više slobode u izražavanju, oblikovanju i stilu pisanja, a pojavom interneta to je evidentnije nego ikad. „Internetsko novinarstvo se razvilo unutar medija koji su pokrenuli svoje web stranice, pa su u početku mehanički prenosili vijesti svojega medija na Internet. No, ubrzo se pokazalo kako je to loše rješenje te da internet pruža velike mogućnosti izražavanja, te da napreduju one stranice koje to znaju iskoristiti.” (Malović 2005: 337)

Glazbeni portali odavno su iskoristili prednosti interneta i prilagodili svoje tekstove novim čitateljskim kulturama. No, glazbeno novinarstvo nije stalo s razvojem na glazbenim

portalima. Amaterski kritičari svoju su ljubav prema recenzijama prenijeli na vlastite projekte, poput blogova. Ipak je internet medij koji je omogućio neviđeni razvoj amaterskom novinarstvu. Smatram da amaterski kritičari mogu parirati profesionalnim – kvalitetom svojih kritika. Primjer amaterskoga glazbenog kritičara (Fran Lovel Šimić), na koji sam se referirao u analizama, pokazao je da prenosi potrebne informacije svojim čitateljima na kreativan način i prema Malovićevim smjernicama. Štoviše, u nekim analizama recenzija (Tame Impala, Dua Lipa) pokazalo se kako je amaterski kritičar recenzirao albume stilski i informativno superiornije od profesionalnih novinara. Također se ispostavilo da je amaterski kritičar bio više pripremljen od profesionalnih novinara. U svom pisanju držao se novinarskih standarda i izvještavao točno, istinito, pošteno, uravnoteženo i nepristrano, makar je zadnji navedeni standard u glazbenoj kritici uvijek diskutabilan jer je potrebna prosudba koja je krajnje subjektivan element. Platforma koju amaterski kritičar upotrebljava daje mu prostor za daljnji razvoj glazbenog novinarstva.

8. Intervju s amaterskim glazbenim kritičarom

Kako bi ovaj završni rad ponudio cjelovit uvid u rad suvremenoga amaterskoga glazbenog kritičara koji djeluje na društvenoj mreži, dio analize odnosi se i na kvalitativnu istraživačku metodu intervjua „licem u lice“. „Kvantitativna istraživanja nude veću preciznost i statističku moć dok kvalitativna istraživanja nude veću dubinu informacija o tome kako ljudi percipiraju događaje u kontekstu situacije u kojem su se dogodili.“ (Frey 1991: 99, navedeno prema Schroder i sur. 2003: 29)

Pitanja koja su ispitaniku postavljena odnose se na proces stvaranja sadržaja, interes za glazbeno novinarstvo i viđenje vlastitog djelovanja. Cilj intervjua bio je dobiti uvid u razloge njegove angažiranosti u ovom obliku glazbenog novinarstva te saznati više o zajednici amaterskih glazbenih kritičara na društvenoj mreži Instagram.

Ispitanik je amaterski glazbeni kritičar Fran Lovel Šimić koji na Instagramu već tri godine djeluje pod imenom „Loveloth’s music gazebo” kao aktivni glazbeni kritičar i piše recenzije albuma i koncerata.

1. Smatraš li se glazbenim novinarom?

Ne, ali moj rad definitivno ima elemenata novinarstva.

2. Smatraš li djelovanje na svom Instagram profilu (lovelothsartgazebo) glazbenim novinarstvom?

Na neki način jest, ali ne bih to nazvao samo novinarstvom. Da moram definirati, to bi bilo nešto između *blogerstva* i novinarstva. Rekao bih da je ovo nekakva nova niša koja se počela razvijati tek u zadnjih šest godina.

3. Zašto pišeš na engleskom jeziku?

Najrasprostranjeniji jezik, a i prirodnije mi je izražavati se na njemu zbog količine pridjeva i zbog svih stranih pojmova koji se pojavljuju kada se piše o glazbi. Primjerice, o žanrovima. Reći pocrnjen *death metal* umjesto *blackened death metal* je nešto što bih jedino napravio iz šale.

4. Planiraš li jednog dana postati profesionalni novinar?

Ne planiram.

5. Čitaš li druge glazbene portale ili blogove, po mogućnosti hrvatske?

Čitam, ali ne hrvatske, zbog razlike u kvaliteti. Blogovi poput „Angry Metal Guy” ili „Heavy Blog Is Heavy” su me inspirirali da započnem svoj blog i svakom bih ih preporučio. Količina talentiranih pisaca i konzistentne kvalitete je prekrasna i samo me više motivira da nastavim raditi što radim.

6. Uzimaš li nečije tekstove kao referencu ili sve pišeš „iz glave”?

Ovisi o jako puno stvari. Najprije, o vremenu koje sam proveo s albumom, koliko se osjećam inspirirano, koliko puno pišem u tom periodu. Generalno pročitam recenziju albuma koji iščekujem. To ne radim zbog reference nego znatiželje iz slušateljske perspektive, a ako zapnem kod pisanja o nekom albumu, znam projuriti kroz par tuđih recenzija i vidjeti koje bendove su iskoristili za usporedbu jer imam cijeli sustav *hashtagova* da optimiziram doseg čitatelja na Instagramu. Ove situacije nisu česte koliko su prije bile, ali znaju se naći albumi koje je stvarno teško definirati. Definitivno bih rekao da pišem „iz glave” jer uvijek razvijem nekakav uvod prije nego se bacim na pisanje. Moram istaknuti, nakon više od 450 recenzija, svaka nova predstavlja izazov i definitivno trošim najviše vremena na uvodima jer želim pisati kvalitetno. Kada sam počeo, pisao sam dvije recenzije po danu dobra dva mjeseca i kada ih danas gledam, razlika je nebo i zemlja. Uvijek imam taj osjećaj da moram biti aktualan sa svime, ali to je jako teško izvedivo i radije idem nekim svojim tempom.

7. Zašto si odabrao Instagram kao platformu za glazbenu kritiku i misliš li da je dobra platforma za to?

Facebook je počeo gubiti momentum i činilo mi se kao dobra ideja. Instagram ima jako zanimljiv način dijeljenja sadržaja i u tome sam vidio priliku. Naravno, Instagram ima svoje probleme – ograničenje broja znakova (2200) je apsolutno najveći, ali moram naglasiti da mi je upravo to

ograničenje pomoglo da pišem više usredotočene tekstove i razumijem zašto je ograničenje uopće i postavljeno. Smisao Instagrama bilo je dijeljenje slika, a ne blogova poput mog i mojih prijatelja.

8. Misliš li da glazbeno novinarstvo ima svijetlu budućnost na platformama poput Instagrama?

Ima potencijala, ali zadnjih par godina se borimo s dosegom publike i osjetno je manje *lajkova*, a puno više loših *meme* stranica ili profila koji ne ulažu ni upola truda u recenzije kao mi. Zato mislim da je pametnije pronaći vlastitu publiku i ne opterećivati se brojkama.

9. Planiraš li proširiti svoje djelovanje na nešto više od Instagram profila?

Apsolutno! Počeo sam raditi na svojoj stranici koju ću povezati s Letterboxd²² računom jer pišem i o filmovima. Cilj mi je napraviti multimedijски kanal za glazbu, filmove i igrice s fokusom na glazbu. Također ću promovirati kolaboracije s drugim autorima koje sam upoznao preko Instagrama, ali i s bilo kim tko je voljan.

10. Imaš li neku ciljanu (*target*) publiku i smatraš li da si je pronašao na Instagramu?

Kad sam počeo s *Gazebom*, samo sam htio podijeliti svoju ljubav prema glazbi s drugim strastvenim fanovima i rekao bih da sam našao ono na što sam ciljao. Naime, zajednica čiji sam dio je hibrid između skupljača ploča i drugih autora poput mene. Sretan sam što mogu neke od tih ljudi nazivati prijateljima, bez obzira što se još nismo vidjeli uživo. Spomenuta zajednica se proteže kroz svaki kontinent osim Antarktike i spojila me sa stvarno predivnim ljudima. Zbog takvih stvari je Instagram genijalan.

11. Susrećeš li se s drugim Instagram kritičarima u Hrvatskoj ili misliš da si, po tom pitanju, autentičan?

Susretao sam se s nekima, no rijetki su. Naime, jedan od njih započeo je kao kritičar, ali je odustao od te ideje i usredotočio na pokazivanje svoje kolekcije ploča i CD-a. Primijetio sam ga jer mi ga je par prijatelja s Instagrama spomenulo i javio sam mu se jer sam shvatio da je iz Zagreba. Sad smo prijatelji. A prije par mjeseci mi se javio poznanik da me pita za savjete u vezi vođenja bloga jer mu je zajednički prijatelj pričao o meni. Takve stvari me istinski vesele.

²² Popularna stranica za amatersko recenziranje filmova.

Također je jedan prijatelj objavio kako želi napraviti glazbeni blog na Instagramu koji će se baviti hip hopom, elektronikom i eksperimentalnom glazbom jer smatra da takvih blogova u Hrvatskoj kronično fali i apsolutno se slažem s njime. A što se autentičnosti tiče, jesam jer puno sebe „stavim” u tekst i rekao bih da razvijam svoj stil svakim danom. Nedavno sam proveo šest sati pišući recenziju „piratskog metal albuma” i izražavao sam se isključivo na piratskom engleskom te napravio cijelu narativu gdje ispada da je band dio legende među piratima. Takve stvari ne dobivaju puno *lajkova*, ali uvijek dobijem mnoštvo podrške u obliku privatnih poruka i motivaciju da nastavim eksperimentirati s netipičnim pristupima recenziranju. Želim biti jedinstven glas i uvjeren sam da to mogu i drugi uz malo truda i strasti.

8.1. Analiza i zaključak intervjua

Obavljenim intervjuom dobio sam uvid u ispitanikovo shvaćanje glazbene kritike, kao i motivaciju za pisanje. Također sam potvrdio teze o prednostima i manama društvene mreže Instagram kao platforme za glazbeno novinarstvo. Od ispitanika sam također saznao dodatne informacije o zajednici amaterskih glazbenih kritičara na Instagramu i potvrdio da ih na taj način djeluje više, globalno, makar je ispitanik u manjini u Hrvatskoj. Nakon intervjua mogu zaključiti da je to aktivna zajednica koja se širi. Ispitanik smatra da njegovo djelovanje uistinu pripada glazbenom novinarstvu.

Kod ispitanika sam primijetio veliko zanimanje i entuzijizam pri odgovaranju, posebice u pitanjima o sadržaju njegovog „Instagram bloga” i zajednici koju je recenzijama okupio. Ispitanik smatra da hrvatski glazbeni portali ne mogu parirati stranim portalima u kvaliteti, no to nije razlog zašto je odlučio pisati na engleskom – smatra jednostavno da se engleskim jezikom može bolje izraziti pri opisivanju mnogih žanrova i podžanrova glazbe o kojoj piše. Ispitanik je također otkrio da se bavi i pisanjem recenzija filmova te da planira proširiti svoje djelovanje na neku veću, multimedijску platformu. Za sebe tvrdi da je autentičan, što i dokazuje originalnim idejama za koje koristi sav potencijal platforme na kojoj stvara.

9. Zaključak

Glazbeno novinarstvo, poput ostalih grana profesije, podložno je stalnim promjenama i prilagodbama. Zanimanje i traženost među čitateljima i dalje postoji, no glazbeno novinarstvo nije više isto kao u svome začetku. Tada su se pisali opširni članci o novim izdanjima, „potkovani“ dugačkim intervjuima, a recenzije glazbenih kritičara ujedno su služile kao referencije čitateljima/slušateljima. Glazbeni novinari bili su svojevrsni *trendseteri* na glazbenoj sceni koji su odlučivali o tome što će se slušati i puštati na radijskim postajama.

Na počecima moderne glazbene kritike glavni akteri i pokretači bili su, kao i danas, mladi. Glazbeno novinarstvo nije nužno rezervirano samo za mlade, no nekako se održalo većinski s takvom čitateljskom populacijom koja je desetljećima „krojila“ svoje stavove i prilagođavala glazbenu kritiku svojim svjetonazorima i navikama. U posljednjih dvadeset godina fokus se proširio s, primarno, *rock* glazbe na pop i hip hop izdanja koja su konačno dobila zaslužena priznanja u svijetu glazbene kritike. U istom razdoblju glazbeno je novinarstvo također doživjelo gotovo potpuni prelazak na internet poput ostalih grana novinarstva i svih medija. Čitateljske navike promijenile su se spomenutim prijelazom. Svijet je postao brži, kao i prijenos informacija. Ušli smo u digitalno doba. Novinarstvo je moralo doživjeti prilagodbu na pametne telefone, tablete i društvene mreže. Vijesti su prešle sa sitnih tiskanih slova u brojnim velikim odlomcima s novinskih papira na kratke i jednostavne rečenice koje donose čitateljima najosnovnije informacije dok ih pregledavaju na svojim dlanovima, radeći usput nešto sasvim drugo.

Društvene mreže igraju veliku ulogu u našem životu. One su virtualno mjesto suvremene socijalizacije pa je logično da će i novinski mediji pronaći svoje mjesto na njima. No, glazbenim kritikama oduvijek je trebalo više prostora. Recenzije su naprosto novinarski žanr koji zahtijeva malo veći interes čitatelja nego neka kratka vijest ili najava. Glazbene recenzije prešle su u svom postojanju put od dodataka novinama, preko specijaliziranih tematskih časopisa, do internetskih portala. Još u vrijeme glazbenih časopisa postojali su amaterski kritičari koji bi se za svoje mjesto u novinama morali boriti po redakcijama dok ne bi postali profesionalni novinari, oni koji od toga žive. No, danas masovni medij poput interneta nudi mnogo mogućnosti i otvara

nevjerojatan prostor za kreativnost ovakvim strastvenim pojedincima. Pojava mnoštva glazbenih amaterskih blogova upravo je dokaz da glazbeno novinarstvo živi, možda i više nego u svoje zlatno doba. Amaterizam ipak s razlogom nije profesionalizam. No, na današnjim glazbenim portalima, posebice domaćim, često ćemo naići na takozvano profesionalno novinarstvo koje se doima manje kvalitetnim od amaterskog. Moja je početna teza bila da jedan amaterski kritičar može napisati jednako kvalitetnu, ako ne i bolju recenziju od onih koji se nazivaju profesionalcima. Smatram da sam to dokazao primjerima iz recenzija, usporedbama i analizama.

Ovim završnim radom također pozdravljam promjene u glazbenom novinarstvu i sve veću ovisnost o društvenim mrežama, posebice Instagramu, za koje smatram da su donijele prostor autorima za slobodno i kreativno stvaranje, kao i priliku da dobiju zaslužen priznanje i okupe vlastitu publiku. Amaterski glazbeni kritičari razlog su konstantnog širenja glazbenog novinarstva jer je za pisanje recenzija najprije potrebna strast i zanimanje – čega im zasigurno ne manjka.

U Koprivnici, _____

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, David Mandić (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog, (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Suvremeno glazbeno novinarstvo na primjeru društvene mreže Instagram (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

David Mandić

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, David Mandić (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog, (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Suvremeno glazbeno novinarstvo na primjeru društvene mreže Instagram (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

David Mandić

(vlastoručni potpis)

10. Literatura

Knjige:

- [1] Bujić, B. *Criticism of Music*. The Oxford Companion to Music, Oxford: Oxford University Press, 2011.
- [2] Brautović, M. *Online novinarstvo*. Zagreb: Školska knjiga. 2011.
- [3] Jones, S. *Pop music and the press*, Philadelphia: Temple University Press, 2002.
- [4] Krušel, Ž. *Igraonica za odrasle: Polet 1976. – 1990.*, Rijeka: Adamić d.o.o., 2015.
- [5] Malović, S. *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga. 2005.
- [6] Williams, R., *Keywords: a Vocabulary of Culture and Society*, London: Croom Helm, 1976.

Časopisi:

- [1] Music Journalism, Numbers & Niches, 8. izdanje, travanj 2017.

Internetski izvori:

- [1] <https://www.mirovina.hr/novosti/djed-protiv-moderne-tehnologije-sto-su-memovi-i-kako-na-njih-reagiraju-umirovljenici/>, dostupno 12.09.2020.
- [2] <https://www.ziher.hr/povijest-glazbene-kritike/>, dostupno 12.08.2020.
- [3] <https://www.tportal.hr/teho/clanak/facebooku-popularnost-nastavlja-padati-instagram-u-usponu-20190418>, dostupno 17.09.2020.
- [4] <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=64985>, dostupno 26.09.2020.
- [5] <https://www.kulturpunkt.hr/content/tko-tamo-pjeva>, dostupno 29.09.2020.
- [6] <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/scena/1844436/kako-je-zagreb-gorio-od-fiju-briju-do-pozitivca/>, dostupno 29.09.2020.
- [7] <https://www.markething.hr/instagram-i-sve-sto-trebate-znati-o-njemu/>, dostupno 17.09.2020.

- [8] <https://www.markething.hr/instagram-i-sve-sto-trebate-znati-o-njemu/>, dostupno 17.09.2020.
- [9] <https://marker.hr/blog/uredivanje-teksta-internet-298/>, dostupno 22.09.2020.
- [10] <https://www.sleepingvillagereviews.com/>, dostupno 22.09.2020.
- [11] <https://www.jutarnji.hr/kultura/glazba/tko-je-17-godisnja-billie-eilish-glas-generacije-z-pop-zvijezda-koja-ostavlja-dojam-autsajderice-i-frikuse-neprilagodene-i-cudne-8736863>, dostupno 20.09.2020.
- [12] <https://www.instagram.com/p/BynrG7yJ69-/>, dostupno 20.09.2020.
- [13] <https://godigital.hrvatskitelekom.hr/sto-je-hashtag-i-cemu-sluzi/> dostupno 18.09.2020.
- [14] <https://www.ziher.hr/the-slow-rush-tame-impala-recenzija/>, dostupno 21.09.2020.
- [15] <https://www.instagram.com/p/B-ngYCgJJvG/>, dostupno 21.09.2020.
- [16] <https://www.sound-report.com/albumi/katatoniam-city-burials>, dostupno 22.09.2020.
- [17] https://www.instagram.com/p/CCLPHu_JaP3/, dostupno 22.09.2020.
- [18] <https://www.sleepingvillagereviews.com/reviews/katatoniam-city-burials-review>,dostupno 22.09.2020.
- [19] <https://www.mixeta.net/2020/05/10/recenzija-dua-lipa-future-nostalgia/>, dostupno 22.09.2020.
- [20] <https://www.instagram.com/p/CDUYfnrpHMU/>, dostupno 22.09.2020.

11. Popis slika

Slika 2.1. Prvo izdanje magazina Rolling Stone (studen 1967.) s fotografijom Johna Lennona iz filma How I Won the War	3
Slika 3.1. Naslovnica glazbenog portala NME (10.9.2020.)	6
Slika 3.1.1. Glazbeni <i>meme</i> objavljen na poznatom Instagram profilu glazbenih <i>memeova</i> – u prikazanom slučaju na ironičan se način ismijava Davida Bowieja i njegovo kritički priznato, konceptualno izdanje „Station to station”, kao i njegove navike korištenja kokaina	8
Slika 4.1. Naslovnica Poleta iz listopada 1978. u kojem se pisalo o glasovitom koncertu „Polet rock ‘78”	10
Slika 6.1. Primjer recenzije albuma na Instagramu	16
Slika 6.2. Primjer Šimićeve liste najboljih izdanja na kraju godine (2019.), žanr – hip hop	18
Slika 7.3.1. Grafički prikaz o glazbenom albumu sa portala Sound report koji se nalazi iznad svake recenzije	24
Slika 7.3.2. Prikaz popisa pjesama s albuma na kraju recenzije s istaknutim pjesmama na koje autor predlaže da se obrati pažnja	25
Slika 7.4.1. „Double trouble” – vrsta duplog recenziranja i usporedbe albuma	29